

Behöver nätverken tämjas, och vem ska göra det?

Den representativa demokratins institutioner förlorar i betydelse. I deras ställe träder olika slags nätverksrelationer. Detta är en berättelse som under det svåröversatta slagordet "Från *government* till *governance*" har blivit vanlig både i den svenska och internationella diskussionen såväl om stater som om kommuner. Eva Sørensen från Roskilde Universitetscenter dröjer i artikeln "Netværksdemokrati i byen" vid denna diskussion. Hon pekar på att viktiga beslut i städerna idag träffas i ett komplext samspel mellan en rad beslutsnivåer på internationell, nationell, regional, kommunal och lokal nivå. Verksamheter, frivilliga organisationer och medborgare involveras i beslutsprocesserna genom brukarinflytande, partnerskap, entreprenader och överföring av offentliga uppgifter till den frivilliga sektorn. Förvaltningen förväntas spela en allt mer aktiv roll i beslutsprocesserna.

Dessa förändringar i riktning mot vad författaren kallar "nätverksdemokrati" innebär utmaningar för den traditionella representativa demokratiteorin: I vilken utsträckning är det möjligt att reglera relationen mellan den representativa demokratins många beslutsnivåer på ett demokratiskt sätt? I vilken utsträckning är det möjligt att säkra jämlikheten i samhället när samhällstyrningen sköts genom nätverk av de inblandade parterna? I vilken utsträckning är det möjligt att säkra den individuella friheten när det politiska systemet drar in frivilliga organisationer och privata verksamheter i den offentliga uppgiftslösningen?

Många av dessa nya frågor kräver en "nätverksdirigent" som kan dra upp reglerna för det nya spelet. Frågan är vem det är som ska vara denna nätverksdirigent. Eva Sørensens lösning är att dirigenten själv måste vara ett nätverk.

Partiväsandets avtagande förankring är en del av den utveckling Eva Sørensen beskriver som en förskjutning från den representativa demokratin till nätverksdemokratin. Det är denna utveckling som kommer i fokus i Jan Olssons och Ann-Sofie Lennqvist-Lindéns artikel "Representativ demokrati utan partier. Vad kan vi

lära av Svågadalsnämnden?" I förlängningen av deras resonemang skymtar en annan lösning på problemet att hitta en "nätverksdirigent".

Ett uppmärksammat försök att konstruera ett demokratiskt system utan partier är Svågadalsnämnden i Hudiksvalls kommun. Partierna i fullmäktige förbinder sig att följa resultatet av det partilösa nomineringsval som genomförs i Svågadalen.

Författarnas slutsats är att det partiopolitiska systemet - till trots av de dystra profetiorna bland annat från SNS demokratiråd som förutsäger att en demokrati utan partier förr eller senare upphäver sig själv - faktiskt fungerar. En viktig poäng i resonemanget är att den partiopolitiska nämnden innebär en "demokratisering av den brokiga byapolitiken." Genom att nätverken genom anordnandet av Svågadalsnämnden formaliseras, kommer de också att regleras på ett demokratiskt sätt. Kanske skulle man kunna hävda, att Hudiksvalls kommun därigenom tar på sig den roll som "nätverksdirigent" som Eva Sørensen efterlyser.

Dessa båda inlägg i det här numret av Kommunal Ekonomi och Politik kan stimulera reflektioner och debatt i viktiga frågor: Känner vi igen beskrivningen av det representativa systemets och partiväsandets avtagande betydelse? Hur ska ett öppet nätverksbaserat beslutssystem ordnas för att vara demokratiskt? Vem ska sätta upp reglerna? Har kommunen en roll som "nätverksdirigent"?

Henry Bäck och Björn Brorström